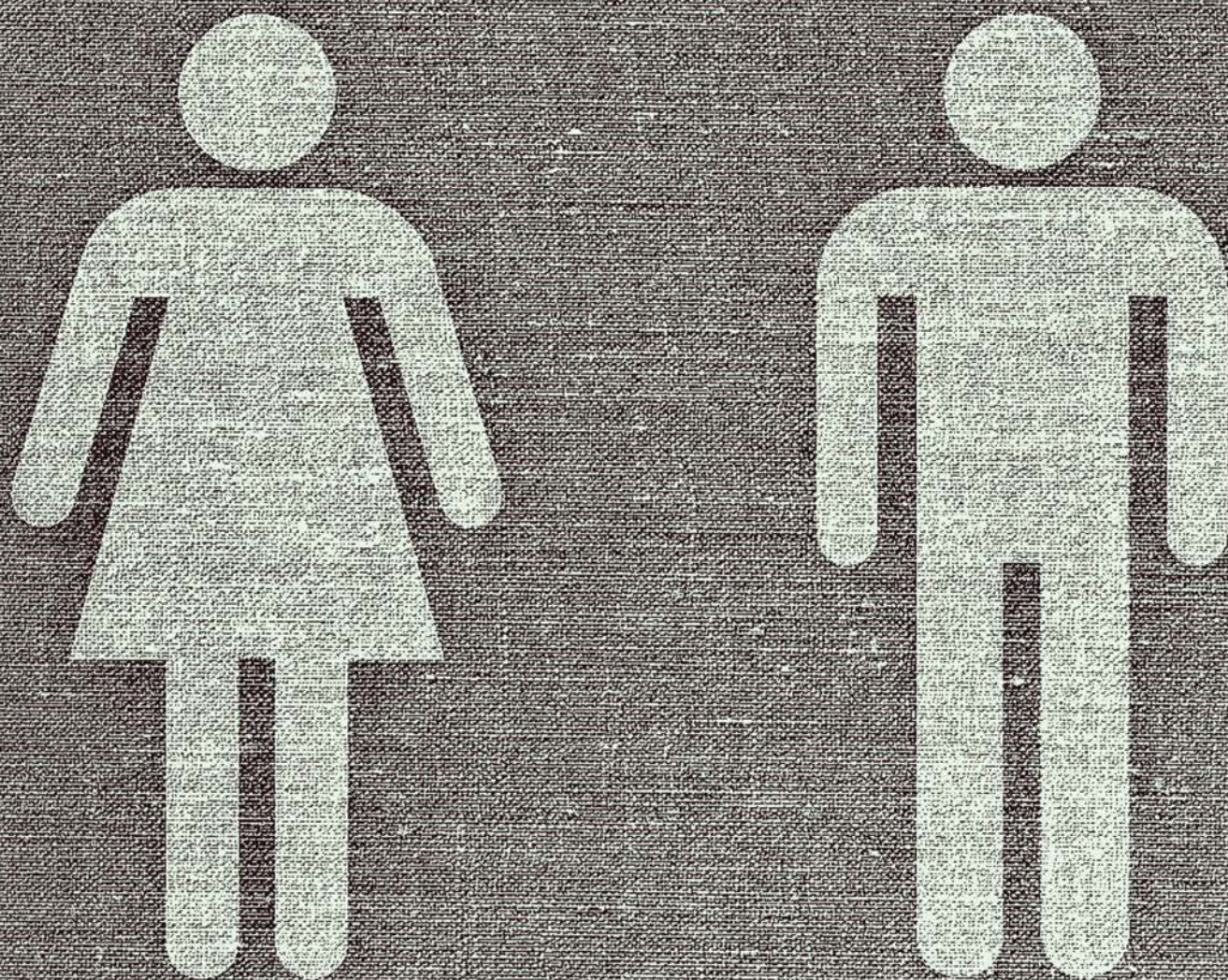

Utredning

Jämställt föreningsliv

Rapporten är antagen i Fritids- och folkhälsonämnden 2017-06-21

Rapporten är framtagen av:

Fritids- och folkhälsoförvaltningen

Helena Ahlstedt, metodutvecklare
Malin Andersson, utvecklingledare
Annelie Jonsson, fritidsutvecklare
Martina Lindberg, fritidsutvecklare
Åsa Skytt, utvecklingledare Folkhälsa

Hans Andersson, enhetschef föreningsenheten, processledare
Mikael Hedberg, fritidsutvecklare
Johanna Jönsson, utvecklingledare och miljöansvarig
Sofie Nelsén, enhetschef Träffpunkt Simonsland

SISU

Per Jagemark, verksamhetsledare Borås

Bakgrund och uppdrag

Det övergripande målet för idrottens jämställdhetsarbete är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på alla nivåer och inom alla områden.

Målen säger sammanfattat att jämställdhetsperspektivet ska vara införlivat i den dagliga verksamheten och genomsyra alla verksamhetsområden. Kvinnors och mäns idrottande ska värderas och prioriteras på ett likvärdigt sätt och att resurser fördelas rättvist inom idrotten.

Kvinnor och män ska vidare ges lika möjligheter att utöva idrott, värderas lika och prioriteras på ett likvärdigt sätt, ha lika stort inflytande i beslutande och rådgivande organ samt ha lika stora möjligheter att medverka på olika sätt. Se de fullständiga målen i bilaga 1.

Uppdrag

Fritids- och folkhälsonämnden har gett förvaltningen i uppdrag att arbeta för att öka jämställdheten i föreningslivet. Förvaltningen kan skapa förutsättningar för att föreningar skall bli stärkta i sitt jämställdhetsarbete.

Förvaltningen ska lämna förslag på åtgärder med fokus på flickor/kvinnors idrottande. Utredningen ska omfatta tre områden:

- flera kvinnliga ledare
- ökad representation av flickor/kvinnor i styrelser samt
- satsning på flickor/kvinnor som bedriver elitidrott i de individuella idrotterna, såsom att skapa ett nätverk.

Så genomförs uppdraget

Tillsammans med SISU Idrottsutbildarna och föreningslivet i Borås kommer förvaltningen att initiera ett långsiktigt arbete för att förändra vissa strukturer i föreningslivet.

Steg 1

Inventera och kartlägga nuvarande representation i föreningsstyrelse

Inventering av andelen kvinnliga ledare inom föreningslivet

Inventering av antal flickor över 16 år som bedriver idrott på högre nivå.

Steg 2

Utifrån inventering/kartläggning skall åtgärder och aktiviteter föreslås. Fokus skall vara på åtgärder/aktiviteter som är nyskapande och innovativa.

Mätbara mål skall utarbetas för åtgärderna/aktiviteter.

Jämställt föreningsliv i Borås?

Invertering inom Borås Stad

Föreningarna ombads svara på en enkät under 2016, se bilaga 2. Frågorna omfattade medlemskap, organisationsledare (styrelse, kommittéer) och aktivitetsledare (tränare, ledare) med avseende på kvinnor och män.

Vi skickade ut en elektronisk enkät till 283 föreningar i Borås Stad som får bidrag av Fritids- och Folkhälsoförvaltningen. Vid summeringen visade det sig att svarsfrekvensen var för låg. Påminnelser gjordes via e-post och telefon i flera omgångar.

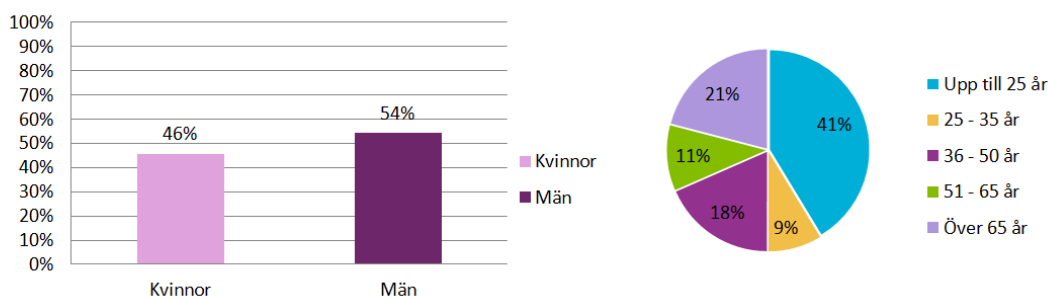
För att uppnå jämförbara resultat mellan olika typer av föreningar gjordes specifika påtryckningar bland vissa idrotter (gymnastik och friidrott).

Resultaten sorterades så att endast fullt genomförda enkäter ingår i slutredovisningen.

Nedan följer resultaten i bilder med förklaringstexter.

Medlemskap

Föreningar som får bidrag från Fritids- och Folkhälsoförvaltningen Borås Stad, ca 52 000 medlemskap

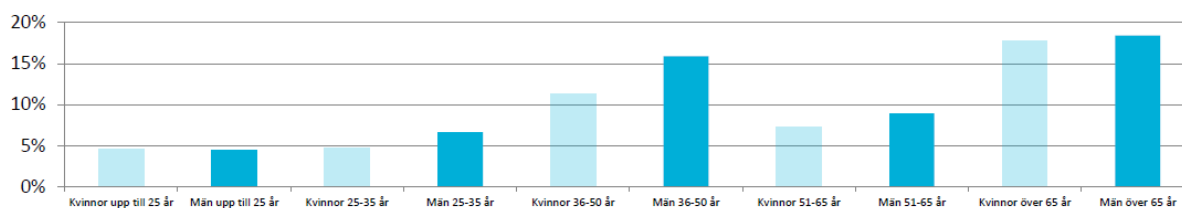
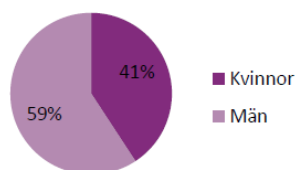

Tillfrågade föreningar: 283
Fullt genomförda enkäter: 147 (52%)
Föreningar som svarat står för ca 80% av medlemskapen.

Föreningar som får bidrag från Fritids- och Folkhälsoförvaltningen innefattar ca 52 000 medlemskap, varav dryga 50% är män och knappt 50% är kvinnor.

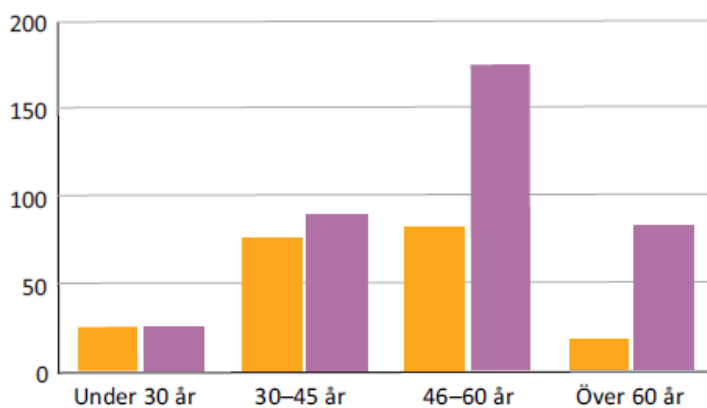
Den största gruppen är under 25 år.

Föreningarnas styrelser

I Borås består föreningarnas styrelser ca 60% män och 40% kvinnor. Skillnaderna mellan män och kvinnor i de olika åldersintervallen är relativt små, störst variation finns i gruppen 36-50 år där skillnaden är ca 5%.

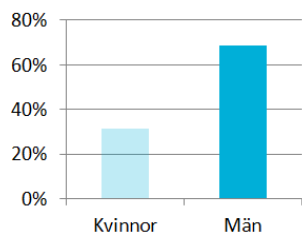
Antal kvinnor och män i SF-styrelser 2014 (totalt 568 varav 198 kvinnor och 370 män)

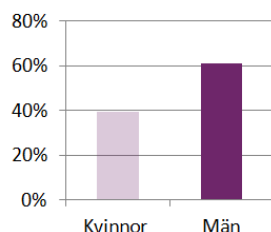
Källa: RF, 2015

Nyckelposter i föreningarnas styrelser

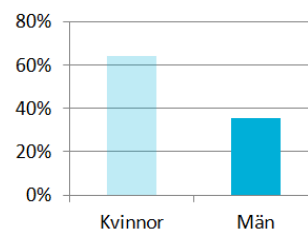
Ordförande

Kassör

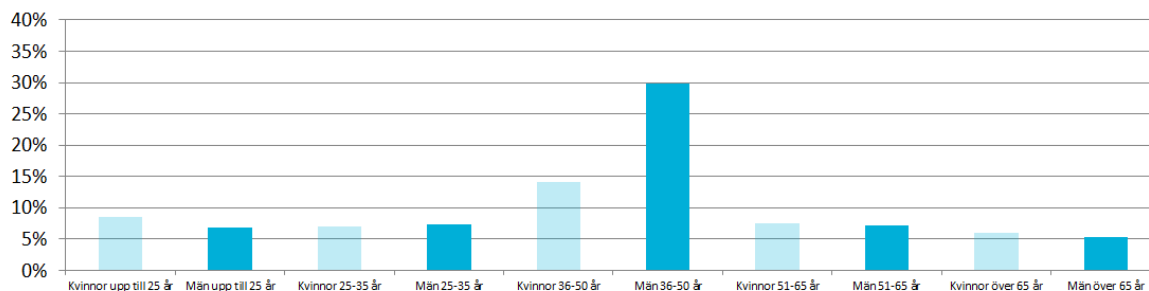
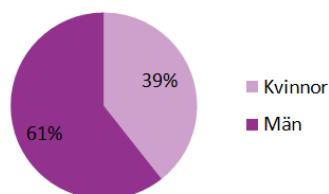

Sekreterare

Ordföranden och kassören är oftare en man än en kvinna och det omvända gäller för sekreteraren. Störst skillnad är det kring ordförandeposten där det skiljer ca 30 %.

Ledare i föreningarna

Fördelningen av män och kvinnor bland ledare är relativt jämn, bortsett från gruppen 36-50 år där män står för mer än dubbelt så högt deltagande.

Det säger forskningen nationellt

Enligt nationell statistik inom de idrotterna med flest utövare i Sverige finns olikheter.

Inom golf, fotboll och korpidsport finns dubbelt så många manliga utövare.

Inom gymnastik och ridsport är kvinnliga utövare kraftigt överrepresenterade. Ca två av tre är kvinnor i gymnastiken och inom ridsport är ca fyra av fem kvinnor.

Simningen är den idrott som har jämnast fördelning mellan utövare.

Sammanställningen i föreningslivets styrelser i Borås Stads är bättre än vad den nationella statistiken från 2014. Sammantaget är könsfördelningen i specialidrottsförbundens (SF) styrelser 35 % kvinnor och 65 % män. Av redovisningen framgår att 27 SF, knappt fyra av tio, klarar målet om en könsfördelning i styrelsen där inget kön ska vara representerat med mindre än 40 procent. Av de tio största förbunden klarar nio förbund att nå idrottsrörelsens jämställdhetsmål avseende könssammansättning i SF:s styrelse. Endast fotbollförbundet når inte målen. Totalt har knappt åtta av tio SF en man som ordförande.

Analys

Tittar man nationellt så är fotbollen den största idrotten. Samtidigt är den väldigt ojämlig sett på antal utövare och har också störst ojämlikhet i förbundens styrelser. Denna ”beskrivning av verkligheten” stämmer överens med föreningsenhetens upplevelse av fotbollsklubbarna i Borås.

Ordföraren är talesman och genomsyrar föreningen i stor utsträckning varvid det blir viktigt att det blir en jämnare fördelning mellan kvinnor och män gällande ordförandeposten. En jämn fördelning mellan män och kvinnor i valberedningen skapar förutsättningar för en jämnare fördelning mellan könen i styrelserna. Större valberedningar, fler än två personer, främjar att det blir en process mot en jämnare fördelning. Här har SISU ett studiematerial som kan användas.

I åldersgruppen 36-50 år ser vi att det är många pappor som är tränare/ledare, samtidigt är det också den grupp där flest personer är ideellt. Det bidrar till att ”förstora” ojämlikheterna.

I övrigt är det i mycket befintliga strukturer och invanda mönster som upprätthåller ojämlikhet varvid insatser behövs. Exempelvis personer som leder tävlingsorganisation och är tränare, bilder och material som exponerar klubben och ”jargong”. Även här har SISU ett studiematerial och de har också haft en intern dialog om hur de skulle kunna stödja föreningarna. I SISU strategi 2025 prioriteras jämställdhet och nationellt uppmanar man att SISU skall bli lite mer ”ledande” i föreningarnas jämställdhetsarbete.

Hur går vi vidare

Då SISU redan har studiematerial för jämställdhet och för jämnare fördelning i valberedningarna föreslår vi att SISU testar att stödja några motiverade idrottsföreningar i syftet att bli mer jämställda. Förslag är att minst en av föreningarna är en fotbollsförening.

Uppföljning

Könsuppdelad statistik i föreningarnas verksamhetsberättelser.

Kvinnligt nätverk

Johanna som också jobbar som idrottslärare på Bodaskolan kommer att hålla ihop nätverket. Johanna startade med att ringde runt till en pilotgrupp bland tjejerna för att kolla om intresse. Då intresse fanns bjöds 25 tjejer in till ett första nätverksmöte i maj 2017. Första nätverket innehöll en inspirationsföreläsning av Hanna Falk som sedan följdes av en dialog och workshop kring vad tjejerna önskar med nätverket. 10 tjejer närvarande men det fanns intresse bland fler som inte hade möjlighet denna gång. Första träffen resulterade i att syftet och former för nätverket skapades.

Syfte med nätverket

Stödja idrottstjejer flickor/kvinnor som bedriver elitidrott eller är i gränslandet att idrotta på elitnivå. Fokus är på dem som utövar individuella idrotter.

Nätverket skall främja gemenskap, ge inspiration och vara ett forum för att dela och sprida tips och idéer.

Medverkande skall uppleva att Borås Stad står bakom dem.

Former för nätverket

Nätverket kommer att bjuda in till ca 4 träffar per år.

Flickorna/kvinnorna bestämmer själva vilka aktiviteter de ser skall ske på nätverket Exempel på aktiviteter som kan tänkas/efterfrågas är:

- Föreläsningar (Coaching) – Viktigt att vi satsar högt
- Binda ihop företagandet och kvinnligt nätverk. Sponsorer!
- Dialog mellan tjejerna
- Fystester
- Levnadsvanor

Riksidrottens jämställdhetsmål

Övergripande mål

Det övergripande målet för idrottens jämställdhetsarbete är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på alla nivåer och inom alla områden.

Mål

- Det ska finnas lika möjligheter för alla, oavsett kön, att utöva idrott. Det kräver att kvinnors och mäns idrott värderas och prioriteras på ett likvärdigt sätt och att resurser fördelas rättvist. All verksamhetsplanering bör ske utifrån ett medvetet jämställdhetsperspektiv. Idrotten ska med en genomtänkt verksamhet påverka attityder och värderingar på ett positivt sätt. Om idrottsrörelsen lyckas med det kommer vi att få en idrott som är än mer utvecklande för både kvinnor och män.
- Flickor och pojkar, kvinnor och män, ges lika möjligheter att utöva idrott. Alla som vill, oavsett kön, ska få vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet. Idrotten vill utforma verksamheten så att den ger alla som deltar en kamratlig och trygg social gemenskap. Det innebär att förutsättningarna för träning och tävling ska anpassas till flickors och pojkars, kvinnors och mäns behov och möjligheter. Både kvinnor och män samt flickor och pojkar ska till exempel ha tillgång till kompetenta tränare och ledare. Där så är möjligt ska kvinnor och män, flickor och pojkar i större utsträckning ges förutsättningar att träna och tävla tillsammans.
- Kvinnors och mäns, flickors och pojkars idrottsutövning värderas lika och prioriteras på ett likvärdigt sätt. Det innebär till exempel att kvinnors och mäns idrottsutövning tilldelas resurser efter samma principer, när det gäller budget, träningsanläggningar och träningstider och liknande och att kvinnors och mäns idrottande får samma uppmärksamhet i forskning, information och i media.
- Kvinnor och män har lika stort inflytande i beslutande och rådgivande organ. Det innebär att på alla beslutande och rådgivande nivåer bör kvinnor och män vara representerade med minst 40 procent. På högre befattningar inom idrottsrörelsen bör målet vara detsamma. Då tas både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tillvara och får påverka kvinnors och mäns idrott.
- Att arbetsformer och fördelning av uppdrag utformas så att kvinnor och män får lika stora möjligheter att medverka. Det innebär att flickor och pojkar, kvinnor och män, ges samma möjligheter att utvecklas som aktiva, ledare, tränare, anställda och förtroendevalda. Kunskap kring jämställdhet måste ges hög prioritet. Bara en jämställd idrott präglas fullt ut av de demokratiska värderingar som är idrottens.
- Jämställdhetsintegrering: Jämställdhetsperspektivet ska vara införlivat i den dagliga verksamheten och genomsyra alla verksamhetsområden. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhet beaktas i en verksamhets ordinarie beslut, i ordinarie underlag, av ordinarie instanser och personer. Jämställdhet skapas i vardagliga handlingar och genom beslut där både kvinnor och män deltar. Val av metoder och åtgärder måste anpassas efter den förändring som ska uppnås och hur verksamheten ser ut.

Delmål

Idrottsrörelsen ska på alla nivåer arbeta målmedvetet så att till stämman 2017

- kvinnor och män i alla beslutande och rådgivande organ är representerade med minst 40 procent.

- andelen kvinnor respektive män på högre befattningar, till exempel generalsekreterare/ förbunds-
chef, sport-/utbildnings-/utvecklingschef eller liknande, inom idrottens olika organisationer upp-
går till minst 40 procent.
- valberedningar på alla nivåer, utöver ordförande, består av lika antal kvinnor och män.
- andelen kvinnliga och manliga tränare inom respektive idrott uppgår till minst 40 procent
  - inom barn- och ungdomsverksamheten på föreningsnivån,
  - vid riksiddrottsgymnasierna (RIG)
  - vid nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU)
  - vid SF:s landslagsverksamhet.

